

‘Mijnheer pastoor’ Brummelhuis dankbaar voor tijd in Schalkhaar

‘Mensen zien met Kerst meer de zin van het leven’

‘Kerstmis is voor mensen een moment van bezinnen’, zegt Herman Brummelhuis, van 1995 tot 2006 pastoor van de Nicolaaskerk in Schalkhaar. Hij tikt met z’n vinger de drie lettergrepen op tafel. ‘Bezinnen. Daar zit het woord zin in. Bezinnen. Mensen zien met Kerst meer de zin van het leven, de zin van de viering, de zin van het Christen zijn.’

Door Rudy Brouwer

‘Ik heb veel meer tijd voor mezelf nu’, ervaart Brummelhuis. ‘Vroeger was hectisch. Hard werken, veel vergaderingen, veel vieringen. Nu lees ik veel: kranten, tijdschriften, boeken. Over theologie. En geschiedenis. Ik vind het interessant te volgen hoe het allemaal reilt en zeilt in de wereld. En ik ga vaak op pad naar musea. Alleen. Dat is ‘t beste wat je kunt doen. Met drie of vier mensen wordt niks. Iedereen heeft z’n eigen interesse. De één blijft dan lang staan, de ander kort.’

En als het nodig is, is de 86-jarige bewoner van de Lindenhof ook nog wel steeds betrokken bij de kerk. ‘Ik sta op een laag pitje’, lacht hij. ‘Aan de zijlijn. Ik doe nog een paar vieringen. Minstens twee of drie per week. Hier in de kapel, in Lettele, in het St. Jozef en om de veertien dagen in Park Braband. De Lebuinus is een mammoetparochie geworden, veel te groot. Toch ben ik er nooit bang voor geweest dat ‘Schalkhaar’ zou verdwijnen. Dat onze kerk zou blijven, daar was ik van overtuigd.’

‘We hebben hier namelijk een hele mooie kerk, goed onderhouden, met een mooi kerkplein. Het kerkhof heeft bovendien een mooie begraafplaats, mooie graven, een uitstrooiveld en een urnentuin. En, vergeet dat niet, we hebben een rouwkapel, voor opbaren. En we hebben een dagkapel, voor kleine vieringen. Onze Nicolaaskerk is nu de voornaamste kerk van heel Deventer. Vroeger had je er tien, nu zijn er nog vijf. En van die vijf zijn wij de belangrijkste.’

Brummelhuis heeft begrip voor de veranderingen in de kerk. ‘Je moet met de tijd mee, ook in de kerk’, vindt hij. ‘Maar: hardlopers zijn doodlopers. Aan de andere kant: stilstaan is achteruitgang. Een boer ging vroeger ploegen met een paard. Tegenwoordig hebben ze grote tractoren. Je moet de ontwikkeling van de kerk ook aanpassen aan deze tijd. De vieringen zijn al jaren oud. Ga er iets aan veranderen. Hier in het Westen zitten we stijf in de bank. In Zuid-Amerika zijn ze veel spontaner. Daar gaan ze dansen in de kerk. Als we mee zouden doen, zou er veel meer betrokkenheid zijn.’

Op zijn tijd in Schalkhaar kijkt ‘mijnheer pastoor’ tevreden en dankbaar terug. ‘Afgezien van het persoonlijk verdriet van parochianen, heb ik me hier altijd goed gevoeld. Een fijne tijd. De narijheid was dat mensen overlijden. Vooral bij jongelui. Maar ook mensen die spanningen hebben, of ruzies. Als mensen uit elkaar gaan. Het hoogtepunt van elk jaar was de viering van Allerzielen, begin november op de zondag om 16.30 uur. Dat heb ik ingevoerd en daar waren veel mensen blij mee.’

‘Dan is er geen sport, geen vergadering. Iedereen kan. Soms komen hele gezinnen en daarna gaan ze samen eten. Goed voor de sociale band. Mensen van buiten het dorp kunnen weer op tijd naar huis terug. Rond die tijd wordt het net schemer, kun je nog zien waar je loopt op het kerkhof. Mensen gaan dan kaarsjes branden. Dat zorgt voor verbondenheid met elkaar. We zijn er niet alleen voor Schalkhaar, maar voor eigen parochie, voor Nederland. Voor de hele wereld; mensen onder elkaar.’

Verbondenheid. Dat is ook wat hij ziet in ons dorp. 'Mensen zijn tegenwoordig wel zodanig dat ze zich meer met elkaar verbonden voelen. De bewoners van ons blok in De Lindenhof hebben een hechte band. In het dorp zijn ook wel allerlei groepjes gekomen: de bejaardenbond, de Zonnebloem, samen koken. Voor verbondenheid met elkaar. Ik ben ook wel lid, ga soms naar activiteiten als het kan en het me interessant lijkt. Om mensen te ontmoeten. Dan gaat het nog vaak, met een knikje, van: dag, mijnheer pastoor. Je mag me zo noemen, maar ook gewoon met mijn voornaam.'

'Veranderingen komen het dorp ten goede. In mijn contacten met dorpsgenoten ervaar ik dat het goed is voor een dorp dat het open komt. Dat er ook mensen van buiten in komen. Haha, vrèmden! Dan krijg je een frisse wind. Dat is heel belangrijk. Frisse ideeën, frisse gedachten. Bovendien, heb wel eens mensen aangeraden als ze hier komen wonen: ben je helemaal vreemd? Ga ergens bij. Bij een club. Bij gym, bij voetbal. Dan kom je in contact met mensen, dan kom je er veel beter in. Schalkhaar moet niet te groot worden, maar er kunnen best wat mensen bij nog.'

Kerstmis is ook voor Herman Brummelhuis een speciale tijd. 'De kern, het hart van Kerstmis is: God wordt mens. Daar wordt vaak niet bij stilgestaan. God wordt mens, tussen ons mensen. Hij was geen mens, Hij is mens geworden. Voor óns, juist. Dat kun je niet begrijpen, dat is een mysterie. Daarmee is het christendom begonnen voor de mensen. Ook voor mij. En ik heb jarenlang geprobeerd dat door te geven. Niet op zijn manier. Ik deed het op mijn manier; heb geprobeerd dat goed te doen.'

'Kerstmis is huiselijke warmte. Maar tegenwoordig wel allemaal een beetje aan de buitenkant, met veel uiterlijk vertoon: kerstmarkten, kerstfestijnen. Ik word er soms gek van. Dan komen we bij elkaar voor kerstconcerten, enzo. Allemaal heel mooi, maar soms denk ik: het kan misschien wel iets bijdragen aan een goede sfeer, maar vaak is het zo de buitenkant. Terwijl het met Kerst veel meer om de binnenkant gaat. Dat mensen thuis sámen zijn als gezin, met familie, dát is belangrijk. Die gezelligheid.'

Uitgangspunt daarbij is volgens Brummelhuis de levensweg van Jezus, het Kind van Bethlehem. 'Hij heeft ons de weg gewezen. En dat pad probeert ieder op zijn manier te bewandelen. De één doet dat heel goed, de ander minder goed. Weer een ander helemaal niet. Die zegt: ik heb helemaal niets met die Jezus te maken. Niets met God. Niets met de kerk. Maar de kern is dat je iets doet in de geest van Jezus: aandacht, zorg en inzet voor een ander. Behulpzaam zijn. Elkaar vertrouwen geven. Een warm hart hebben, een luisterend oor. Elkaar ontmoeten. Verbonden zijn met elkaar.'